Nr 31.

Ankom till riksdagens kansli den 1 april 1938 kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning av framställningar angående pensioner och understöd åt vissa i statens tjänst anställda eller förut anställda personer m. m.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar rörande det civila pensionsväsendet samt beträffande pensioner att utgå dels från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m., dels ock av affärsdrivande verks medel.

Beträffande utredningen i de ärenden, som behandlas i utlåtandet, får utskottet, i den mån redogörelse i det följande ej lämnas, hänvisa till vederbörande propositioner och motioner.

A. Civila pensionsväsendet.

1:o.

Distriktsbarnmorskan Anna Elisabet Palmgren *(Tillgodoräkning av viss tjänstgöring).* I en den 3 mars 1938 dagtecknad proposition nr 228 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att distriktsbarnmorskan Anna Elisabet Palmgren må för pension från statens pensionsanstalt tillgodoräkna tiden 1 juni 1917—31 maj 1925, varunder hon tjänstgjort såsom barnmorska i Stockholms stads tjänst, dock med skyldighet för Palmgren att vidkännas engångsavgift för denna tid, såsom om § 6 anstaltens reglemente varit i förevarande fall tillämplig.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Palmgren är född den 8 november 1881 och således 56 år gammal;

att hon under tiden 26 september 1913—31 maj 1925 varit anställd såsom s. k. fattigbarnmorska hos Stockholms stads hälsovårdsnämnd, därvid hon icke åtnjutit fast avlöning men enligt avtal med nämnden varit berättigad att för biträde åt fattiga barnaföderskor uppbära ersättning av stadens medel för varje förrättning;

att hon sedan den 1 juni 1925 varit distriktsbarnmorska i Vendelsö distrikt inom Stockholms län, i vilken anställning hon enligt vederbörligt medgivande äger rätt att — utan hinder av att hon uppnått föreskriven pensionsålder, 55 år — kvarstå till den 8 november 1938;

att hon från och med den 1 juni 1917 till och med den 31 maj 1925 varit delägare i barnmorskornas pensionsanstalt, vilken anstalt under åren 1917—1924 till hennes pensionering uppburit — förutom av henne själv inbetalda avgifter — årliga bidrag såväl av Stockholms stad som av staten;

samt att Palmgren från och med den 1 juni 1925 är delägare i statens pensionsanstalt i egenskap av distriktsbarnmorska.

Statens pensionsanstalt har i ärendet anfört bland annat följande:

Palmgren torde, under förutsättning att avbrott i tjänstgöringen såsom distriktsbarnmorska icke ägt rum, i händelse av avgång vid 1937 års slut varit berättigad att årligen uppbära pension med 467 kronor, pensionsförhöjning med 85 kronor samt dyrtidstillägg, utgörande enligt för närvarande gällande indextal 132 kronor, eller tillhopa 684 kronor. Skulle hon erhålla rätt att såsom tjänstår för pension räkna jämväl den tid, under vilken hon tjänstgjort såsom s. k. fattigbarnmorska, eller tiden 26 september 1913—31 maj 1925, skulle den årliga pensionen i stället komma att uppgå till, inberäknat tilläggsförmåner, 1,392 kronor. Pensionsanstalten anser sig med hänsyn till konsekvenserna icke kunna tillstyrka, att Palmgren medgives rätt att tillgodoräkna sig hela sistnämnda tid. Dock finner anstalten billighetsskäl tala för, att hon såsom tjänstår för pension får räkna den del av densamma, under vilken hon varit delägare i barnmorskornas pensionsanstalt och dit erlagt pensionsavgifter, d. v. s. tiden 1 juni 1917—31 maj 1925. Därvid skulle under ovan angivna förutsättningar hennes årliga pensionsförmåner bliva pension 798 kronor, pensionsförhöjning 150 kronor samt dyrtidstillägg 204 kronor eller tillhopa 1,152 kronor.

Föredragande *departementschefen* har anfört:

Departementschefen ansåge det skäligt, att Palmgren erhölle rätt att för pension från statens pensionsanstalt i egenskap av distriktsbarnmorska tillgodoräkna jämväl tiden 1 juni 1917—31 maj 1925, varunder hon såsom s. k. fattigbarnmorska i Stockholms stads tjänst varit delägare i barnmorskornas pensionsanstalt och dit erlagt pensionsavgifter. Det föreslagna medgivandet innebure, att Palmgren i avseende å tjänstårsberäkning behandlades, såsom om hennes tjänstgöring under nyss angivna tid ägt rum under sådana anställningsförhållanden, att de i § 6 anstaltens reglemente meddelade bestämmelserna om retroaktiv giltighet av reglementet varit tillämpliga.

Med biträdande av vad Kungl. Maj:t föreslagit hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må av riksdagen bifallas.

B. Anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

I. Försvarsdepartementet.

2:o.

Rullföringsbiträdet Johan Emil Svärd. I en den 12 mars 1938 dagtecknad proposition nr 244 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att rullföringsbiträdet, fanjunkaren i trängens reserv Johan Emil Svärd må från och med månaden näst efter den, varunder han frånträder sin befattning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 996 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Svärd är född den 22 oktober 1873 och således 64 år gammal;

att Svärd, som inträtt i krigstjänst den 1 november 1895, förordnats i förutvarande Göta trängbataljon till vice korpral den 15 maj 1897, till korpral den 11 maj 1898 och till distinktionskorpral den 10 oktober 1899;

att han förordnats till sergeant i förenämnda trängbataljons reserv den 31 oktober 1899 och till fanjunkare i trängens reserv den 3 december 1930;

att han sedan den 15 november 1912 i oavbruten följd innehaft befattning såsom rullföringsbiträde vid Borås rullföringsområde nr 31;

att han beräknas komma att lämna sin befattning såsom rullföringsbiträde den 15 november 1938, då han således innehaft befattningen under 26 år;

att Svärds arvode såsom rullföringsbiträde utgjort 2,130 kronor jämte 1,080 kronor personligt arvodestillägg ävensom dyrtidstillägg;

samt att Svärd icke är berättigad till pension i egenskap av underofficer i reserven.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, får hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

3:o.

F. d. fanjunkaren vid Upplands infanteriregemente Carl Petter Broberg *(tilläggspension).* Under punkten 2 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. fanjunkaren vid Upplands infanteriregemente Carl Petter Broberg må räknat från och med den 1 juli 1935 — utöver honom författningsenligt tillkommande pension — under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

uppbära tilläggspension till sådant belopp, att sammanlagda pensionsförmånen kommer att uppgå till 648 kronor för år, med rätt för Broberg att å sistnämnda belopp uppbära dyrtidstillägg.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Broberg är född den 7 mars 1870 och sålunda 68 år gammal;

att han den 11 november 1887 erhållit fast anställning vid Upplands infanteriregemente, där han den 12 juli 1912 befordrats till fanjunkare;

att han den 20 december 1916 av regementskrigsrätten för förskingring av kronan tillhörig egendom dömts till fängelse 6 månader och avsättning samt för uppsåtliga förbrytelser i övrigt i tjänsten likaledes till avsättning;

att Broberg, efter det nämnda utslag vunnit laga kraft, avgått ur tjänst den 10 januari 1917;

att den av Broberg förskingrade, ej tillrättaskaffade egendomen uppgått till ett värde av sammanlagt 518 kronor;

samt att direktionen över arméns pensionskassa den 14 augusti 1920 beviljat Broberg en årlig pension av 180 kronor i 9:e klassen av kassans pensionsstat att tillträdas den 1 april 1920.

Statskontoret har i utlåtande den 12 oktober 1936 avstyrkt bifall till en av Broberg gjord framställning om viss förhöjning i den till honom utgående pensionen och därvid anfört bland annat följande:

Till Broberg hade utbetalats följande pensionsförmåner, nämligen

kassapension	kronor	180
pensionstillägg enligt kungörelsen den 15 juni 1922 (nr 360)	»	180
pensionsförhöjning I och II enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280)	»	294
summa	kronor	654,

eller efter vederbörlig reduktion till med 12 jämnt delbart tal 648 kronor. Härjämte hade utgått dyrtidstillägg enligt gällande grunder.

Statskontoret ansåge på anförda skäl, att Broberg, som efter det han blivit avsatt från sin beställning såsom fanjunkare genom erläggande av s. k. expektansavgifter tillförsäkrats kassapension från arméns pensionskassa med 180 kronor för år att utgå från och med den 1 april 1920, icke varit berättigad att, såsom skett, härå åtnjuta tilläggsförmåner. Ämbetsverket såge sig därför nödsakat att återkräva vad Broberg under tiden från och med den 1 juli 1935, då tjänstepensioneringen vid försvarsväsendet överflyttades till statskontoret, sålunda för mycket uppburit.

Föredragande *departementschefen* har anfört:

Lika med statskontoret ansåge departementschefen skäl icke föreligga för bifall till den av Broberg gjorda ansökningen i syfte att komma i åtnjutande av pension med högre belopp än de till honom vid tiden för ansökans ingivande utgående pensionsförmånerna. Emellertid syntes det departementschefen, som om den av statskontoret i samband med behandlingen av ansökningen vidtagna reduktionen av de av Broberg sedan en följd av år åtnjutna pensionsförmånerna drabbat honom obilligt hårt. Departements-

chefen ansåge sig därför böra förorda, att åt Broberg utverkades tilläggspension så avvägd, att densamma jämte till honom författningsenligt utgående pension motsvarade de tidigare uppburna pensionsförmånerna.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

4:o.

Förre indelte soldaten vid Dalregementet, furiren Anders Falk. I punkten 3 av samma proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förre indelte soldaten vid Dalregementet, furiren Anders Falk må, räknat från och med den 1 januari 1938, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 468 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Falk är född den 11 januari 1869 och alltså 69 år gammal;

att han varit anställd såsom indelt soldat vid Dalregementet under tiden 17 december 1887—31 juli 1935 och förordnats till furir i regementet;

att han åtnjuter underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa med, förutom dyrtidstillägg, 250 kronor för år;

att han varit inkallad till ständig tjänstgöring såsom förrådsarbetare vid nämnda regementes huvudförråd av intendenturmateriel från och med den 12 mars 1915 intill utgången av juli månad 1935 eller — efter frånräknande av den tid av 30 dagar årligen, varunder han fullgjort honom såsom indelt soldat åliggande repetitionsövningar — sammanlagt omkring 18 år 8 månader;

att han under de sista fem anställningsåren åtnjutit avlöning med 1,132 kronor för år förutom dyrtidstillägg och naturaförmåner,

att han äger en mindre jordbruksfastighet, taxeringsvärderad till 1,300 kronor, och ett kapital av 2,000 kronor;

samt att statens pensionsanstalt, enär Falk före uppnådda 60 levnadsår icke varit under en tid av sammanlagt minst 15 år inkallad till ständig tjänstgöring, funnit sig författningsenligt förhindrad att tilldela honom pension.

Arméförvaltningens civila departement har — under erinran att 1937 års riksdag beviljat pension till belopp av 600 kronor åt indelte korpralen vid Skaraborgs regemente, furiren A. Gren (prop. nr 159; bankoutsk. utl. nr 35, p. 2; riksd. skr. nr 245), vilken varit inkallad till s. k. ständig tjänstgöring under sammanlagt omkring 21 år men i likhet med Falk icke haft dylik tjänstgöring under en tid av minst 15 år före 60 års ålder — hemställt, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen bevilja Falk en årlig pension till belopp av 468 kronor, att utgå från och med den 1 januari 1938.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

5:o.

Indelte furiren vid Västerbottens regemente, sergeanten Samuel Edvard Widmark. Under punkten 4 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att indelte furiren vid Västerbottens regemente, sergeanten Samuel Edvard Widmark må från och med månaden näst efter den, varunder hans tjänstgöring vid regementet upphör, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 468 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Widmark är född den 6 augusti 1872 och således 65 år gammal;

att han varit anställd såsom indelt soldat vid Västerbottens regemente sedan den 16 januari 1895 och förordnats till sergeant i regementet;

att han varit inkallad till ständig tjänstgöring vid regementet i egenskap av dagkorpral, köksfurir, matsalsfurir eller biträde åt förrådsvaktmästaren alltsedan ingången av år 1920 eller — efter frånräknande av den tid om 30 dagar årligen, varunder han fullgjort honom såsom indelt soldat åliggande repetitionsövningar — sammanlagt omkring 16 år 6 månader;

att hans avlöning under de senaste 5 åren uppgått till i medeltal omkring 1,300 kronor för år, förutom dyrtidstillägg och naturaförmåner;

att Widmark är ägare av en jordbruksfastighet, taxeringsvärderad till 5,900 kronor och intecknad till säkerhet för vissa undantagsförmåner till förutvarande ägaren ävensom härutöver för 1,500 kronor;

samt att statens pensionsanstalt, enär den av Widmark fullgjorda ständiga tjänstgöringen vid regementet icke uppgått till minst 15 år före uppnådda 60 levnadsår, funnit sig författningsenligt förhindrad att tilldela honom pension.

Då i förevarande ärende föreligga i huvudsak enahanda förhållanden som i det under nästföregående punkt behandlade, hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

6:o.

Förre nattvakten Klas Andreas Andersson *(tilläggspension).* I punkten 5 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre nattvakten vid ammunitionsfabrikens avdelning å Marieberg Klas

Andreas Andersson må, räknat från och med den 1 november 1935, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningsenligt tillkommande pension — tilläggspension från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. till belopp av 120 kronor för år.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Andersson är född den 6 december 1866 och sålunda 71 år gammal;

att han under tiden 16 januari 1906—31 oktober 1935 varit anställd vid ammunitionsfabrikens avdelning å Marieberg, därav intill den 1 januari 1929 såsom glödgare samt därefter såsom nattvakt;

att Andersson med hänsyn till arbetsförmågan kunnat kvarstå som glödgare men — i viss mån mot sin egen önskan — likväl överförts till nattvaktstjänst, enär arbetsledningen ansett lämpligt erhålla en äldre pålitlig man till denna syssla;

att arméförvaltningens artilleri- och civila departement förklarat Andersson i egenskap av nattvakt vara att hänföra till pensionsgrupp 1 (icke yrkesutbildad arbetare) enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare med ett pensionsunderlag av 1,476 kronor;

att Andersson anfört besvär över departementens berörda beslut med yrkande att på grund av sin tidigare anställning som glödgare bliva hänförd till pensionsgrupp 2 (yrkesutbildad arbetare) enligt tjänstepensionsreglementet för arbetare med pensionsunderlag av 1,644 kronor men att kammarrätten genom utslag den 11 februari 1937 funnit besvären icke kunna bifallas;

samt att statens pensionsanstalt genom beslut den 5 oktober 1935 funnit Andersson berättigad att jämlikt tjänstepensionsreglementet för arbetare komma i åtnjutande av avkortad pension med 1,092 kronor för år, vilket pensionsbelopp beräknats med utgångspunkt från det för pensionsgrupp 1 fastställda pensionsunderlaget.

Statskontoret har tillstyrkt en tilläggspension åt Andersson av 120 kronor för år och till stöd härför anfört bland annat:

Andersson hade ostridigt under hela sin anställningstid intill den ålder, som normalt gällde som pensionsålder, nämligen 60 år, innehaft anställning, som, därest arbetarpensionsreglementet då varit gällande, skulle hava medfört hans placering i den högre pensionsgruppen (pensionsgrupp 2). Vidare torde det kunna antagas, att Andersson, därest vid nyss angivna tidpunkt riksdagens medverkan påkallats för en pensionering av honom i överensstämmelse med då gällande ordning, skulle hava tillerkänts en pension, som anpassats efter den förmånligare löneställning, han haft såsom yrkesarbetare (glödgare).

Med hänsyn till nu anförda omständigheter och då Andersson på grund av vissa lämplighetsskäl av sina förmän anmodats åtaga sig nattvaktssyssla, oaktat han alltjämt kunnat fortsätta såsom yrkesarbetare, funne statskontoret starka billighetsskäl tala för att Andersson komme i åtnjutande av tillägg till den författningsenligt utgående pensionen. Några betänkliga konsekvenser av ett beslut i sådant avseende behövde enligt statskontorets mening icke befaras.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

7:o.

Förre e. o. kontorsbiträdet Fredrik Fahl *(tilläggspension).* Under punkten 6 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre e. o. kontorsbiträdet vid ingenjördepartementet vid Karlskrona örlogsvarv Fredrik Fahl må från och med dagen näst efter den, då han avgått ur tjänst, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningsenligt tillkommande pension — tilläggspension från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. till belopp av 216 kronor för år.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Fahl är född den 14 november 1873 och således 64 år gammal;

att han varit anställd vid ingenjördepartementet vid Karlskrona örlogsvarv under omkring 27 år 6 månader, nämligen såsom daglönare under tiden den 11 februari 1909—18 september 1916, såsom förman under tiden 19 september—31 december 1916, såsom månadslönare under tiden 1 januari 1917—30 juni 1928 samt såsom e. o. kontorsbiträde under tiden därefter intill utgången av juli månad 1936, då han avgått med pension;

att han såsom kontorsbiträde uppburit avlöning enligt 4 lönegraden i den i kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet intagna löneplanen för extra ordinarie tjänstemän jämte personligt lönetillägg enligt bestämmelserna i 5 kap. 3 punkten samma kungörelse såsom gottgörelse för eljest inträdande minskning i avlöningsförmånerna, vilket lönetillägg senast utgått med 1,104 kronor för år;

samt att den Fahl tillerkända pensionen utgör 1,092 kronor för år, motsvarande det i militära tjänstepensionsreglementet för e. o. tjänsteman i 4 lönegraden angivna pensionsunderlaget, 1,476 kronor, vederbörligen reducerat i förhållande till Fahls tjänstetid.

Marinförvaltningen har anfört huvudsakligen följande:

Då Fahl tidigare innehaft anställning å flottans månadslönarstat, syntes skäl tala för att pensionen i förevarande fall utmättes till motsvarande belopp, som tidigare utgått till månadslönare. För de månadslönare, vilka i likhet med Fahl icke innehade arvode på stat, hade på sin tid i ett flertal fall utverkats pension av riksdagen. Såsom framginge av 1923 års riksdags beslut angående pension åt ritaren vid flottans varv i Karlskrona G. A. Danielsson (prop. nr 149; bankoutsk. utl. nr 31, p. 7; riksd. skr. nr 322, p. 14) hade en pension å 1,700 kronor till en dylik månadslönare ansetts skälig. Detta sistnämnda belopp hade utgått till f. d. månadslönare med ett mycket stort antal tjänstår. Enär vid beräkningen av pension åt Fahl enligt militära tjänstepensionsreglementet reduktion på grund av bristande tjänstår skett från

1,476 till 1,092 kronor, syntes i analogi härmed omkring 400 kronor böra frånbragas nyssnämnda belopp 1,700 kronor och sålunda pension som månadslönare i nu förevarande fall kunna beräknas till 1,300 kronor. Fahls pension syntes alltså böra förhöjas med ett belopp av 208 kronor.

Statskontoret har anslutit sig till marinförvaltningens förslag, dock att det av marinförvaltningen ifrågasatta tillägget å Fahls pension borde för vinnande av delbarhet med tolv jämkas till 216 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

8:o.

Kakelugnsmakaren Harald Lundman. I motion II: 66 har herr *Lövgren* hemställt, »att riksdagen ville bevilja kakelugnsmakaren Harald Lundman en pension till det belopp som kan vara skäligt på grund av hans långa arbete för statsverkets räkning».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Lundman är född den 22 mars 1861 och alltså 77 år gammal;
att han enligt ett av baningenjören vid 24:e sektionen vid statens järnvägar den 23 juli 1903 dagtecknat intyg »sedan ett tiotal år tillbaka för statens järnvägars räkning ej mindre utfört underhållsarbeten å järnvägen tillhöriga kakelugnar, utan även på anmodan deltagit i de årliga brandsynerna»;
att han enligt olika intyg i egenskap av entreprenör åren 1906—1924 och 1927—1931 vid Bodens ingenjörkår, Bodens artilleriregemente, Norrlands artilleriregemente, Västerbottens regemente och Norrlands dragonregemente utfört kakelugnsmakeriarbeten;
samt att han är medellös.

Över förevarande motion har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande av statskontoret, som hört arméförvaltningens civila departement.
Arméförvaltningens civila departement har anfört följande:

Såvitt förevarande ärende rörde försvarsväsendet kunde det icke anses styrkt, att Lundman innehaft anställning i statens tjänst, än mindre att han hos angivna militära myndigheter haft sin huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla. Vid sådant förhållande och på grund av de konsekvenser ett bifall till motionen skulle komma att medföra, finge departementet avstyrka bifall till densamma.

Statskontoret har framhållit, att Lundman icke kunde anses hava innehaft någon statsanställning. I likhet med civila departementet avstyrkte statskontoret vid sådant förhållande bifall till motionen.

Utskottet. Då, enligt vad utredningen givit vid handen, Lundman icke kan anses hava haft anställning i statens tjänst, finner utskottet sig icke kunna tillstyrka utgivande av pension av statsmedel i förevarande fall.

Utskottet hemställer förty,

att förevarande motion II: 66 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

II. Socialdepartementet.

9:o.

Städerskorna Greta Carlsson, född Andersson, Maria Matilda Nilsson, född Karlsson, Hilma Augusta Åsberg, född Eriksson, och Tekla Augusta Söderholm, född Andersson. I en den 12 mars 1938 dagtecknad proposition nr 244 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 7 föreslagit riksdagen medgiva, att var och en av städerskorna hos riksförsäkringsanstalten Greta Carlsson, född Andersson, Maria Matilda Nilsson, född Karlsson, Hilma Augusta Åsberg, född Eriksson, och Tekla Augusta Söderholm, född Andersson, må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 360 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att förenämnda städerskor äro födda, Carlsson den 3 december 1871, Nilsson den 1 maj 1872, Åsberg den 9 september 1871 och Söderholm den 2 juli 1878;

att Carlsson och Åsberg innehaft anställning såsom städerskor hos bränslekommissionen, Carlsson under tiden 1 september 1917—31 december 1919 och Åsberg under tiden 24 september 1917—31 december 1919;

att Carlsson, Nilsson, Åsberg och Söderholm varit anställda såsom städerskor hos riksförsäkringsanstalten, Carlsson sedan den 1 juni 1920, Nilsson sedan den 1 juni 1917, Åsberg sedan den 15 januari 1920 och Söderholm sedan den 1 juni 1920;

att städningsarbetet krävt en daglig arbetstid av i medeltal 3 $^1/_2$ timmar;

att ersättningen för städningsarbetet, efter att dessförinnan för var och en hava utgjort 900 kronor för år, inberäknat viss ersättning för materialier, från och med den 1 juli 1937 utgått jämlikt kollektivavtal med 85 kronor för månad, ersättning för materialier ej inberäknat;

att ifrågavarande städerskor, som samtliga äro gifta, befinna sig i mindre goda ekonomiska omständigheter;

samt att Åsberg och Söderholm under år 1937 icke tjänstgjort på grund av sjukdom.

Departementschefen har anfört, att med hänsyn till den jämförelsevis långa tid, varunder nu avsedda anställningshavare utfört regelbundet arbete för statens räkning, ävensom till föreliggande ömmande omständigheter ville departementschefen icke motsätta sig, att förslag förelades riksdagen om beredande åt dem av någon mindre pension, förslagsvis 360 kronor för år.

Med hänsyn till vad departementschefen anfört till stöd för det föreliggande förslaget, har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till detsamma. Utskottet hemställer således, *Utskottet.*

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

10:o.

Förre extra tjänstemannen hos länsstyrelsen i Kronobergs län Henrik Queckfeldt. Kungl. Maj:t föreslår i punkten 8 av samma proposition riksdagen medgiva, att förre extra tjänstemannen hos länsstyrelsen i Kronobergs län Henrik Queckfeldt må, räknat från och med den 1 juli 1937, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,200 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Queckfeldt är född den 7 november 1893 och sålunda 44 år gammal;

att han, efter avlagd juris kandidatexamen, under tiden 11 oktober 1920—31 december 1925 tjänstgjort såsom notarie vid olika domsagor sammanlagt något mer än 4 år 6 månader samt förvaltat borgmästarämbete sammanlagt 3 månader;

att han under tiden 10 april 1926—7 september 1928 tjänstgjort i Göta hovrätt och därunder, bland annat, innehaft förordnande såsom fiskal något mer än 5 månader;

att han under tiden 16 april 1929—30 juni 1937 eller drygt 8 år 2 månader tjänstgjort hos länsstyrelsen i Kronobergs län såsom extra tjänsteman — under senare år med placering i 14 lönegraden — och därvid under längre tider innehaft förordnande såsom länsnotarie och såsom landskanslist;

att Queckfeldt sålunda varit anställd i statens tjänst tillhopa nära 15 år 2 månader;

att han från och med den 1 juli 1937 entledigats från sin anställning hos länsstyrelsen, enär han icke kunnat på tillfredsställande sätt fullgöra honom åvilande arbete;

att han enligt ett den 24 oktober 1937 av professorn V. Wigert utfärdat läkarintyg lider av psykisk ohälsa (schizophrenia) av sådan grad, att han för framtiden är oförmögen att försörja sig själv och att denna sjukdom uppenbarligen bestått i flera år och otvivelaktigt betingat nedsatt arbetsförmåga och andra svårigheter i arbetet;

samt att Queckfeldt sedan den 1 juli 1937 icke innehaft någon anställning.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

III. Finansdepartementet.

11:o.

E. o. kontorsbiträdet Elise Marie (Elly) Beckman, född Öhrström *(pension med frånträdande av rätt till uppskjuten livränta.)* I en den 12 mars 1938 dagtecknad proposition nr 244 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 9 föreslagit riksdagen medgiva, att e. o. kontorsbiträdet i finansdepartementet Elise Marie (Elly) Beckman, född Öhrström, må — under villkor att hon frånträder den rätt till uppskjuten livränta, som enligt civila tjänstepensionsreglementet kan tillkomma henne — från och med dagen näst efter den, varunder hon lämnar sin befattning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,056 kronor.

Av handlingarna i ärendet framgår,

att Beckman är född den 6 februari 1888 och sålunda 50 år gammal;

att hon alltsedan den 16 februari 1920 varit anställd i finansdepartementet, därav intill utgången av år 1921 såsom extra biträde och under tiden därefter såsom extra ordinarie tjänsteman;

att hon från och med den 1 juli 1925 såsom e. o. kontorsbiträde tillhört 4 lönegraden i den för e. o. tjänstemän vid allmänna civilförvaltningen gällande löneplanen;

att hon under så gott som hela sin tjänstetid, intill dess departementet den 1 juli 1937 överflyttade till kanslihuset från förutvarande lokaler vid Storkyrkobrinken, varit placerad som telefonist vid departementets telefonväxel;

att Beckman, enär departementet efter överflyttningen till kanslihuset icke har behov av egen telefonist, uppsagts från sin anställning för entledigande från och med den 1 maj 1938;

samt att hon efter entledigandet författningsenligt är berättigad till uppskjuten livränta enligt civila tjänstepensionsreglementet med omkring 750 kronor för år, att tillträdas vid 63 års ålder.

Sedan fråga uppkommit, att Beckman måtte med avstående av sin rätt till livränta få från och med avgången komma i åtnjutande av pension till skäligt belopp, har *statskontoret* tillstyrkt pension åt Beckman med 1,056 kronor för år.

Departementschefen har med hänsyn till de förhållanden, under vilka Beckman nödgas avgå från sin anställning, funnit skäligt, att hon efter av-

gången kommer i åtnjutande av pension. Det av statskontoret föreslagna beloppet, 1,056 kronor för år, har icke föranlett någon erinran från departementschefens sida. Såsom villkor för pensionens utgående torde böra stadgas, att Beckman avsäger sig sin författningsenliga rätt till uppskjuten livränta.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

12:o.

Förra städerskan Hanna Maria Ekstam, född Wittboldt. Under punkten 10 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förra städerskan hos statskontoret Hanna Maria Ekstam, född Wittboldt, må, räknat från och med den 1 mars 1938, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 408 kronor, varvid skall iakttagas den henne genom Kungl. Maj:ts beslut den 12 mars 1938 ålagda återbetalningsskyldigheten.

Enligt utskottet tillhandakommet meddelande har Hanna Maria Ekstam numera avlidit. Till följd härav påkallar Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke någon riksdagens åtgärd; vilket utskottet härmed får för riksdagen *Utskottet.*

anmäla.

IV. Ecklesiastikdepartementet.

13:o.

Civilingenjören Viktor Herbert Magnus Brunskog. I en den 12 mars 1938 dagtecknad proposition nr 244 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 11 föreslagit riksdagen medgiva, att civilingenjören Viktor Herbert Magnus Brunskog må, räknat från och med den 1 juli 1937, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2,100 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Brunskog är född den 19 juli 1878 och sålunda 59 år gammal;

att han år 1900 avlade civilingenjörsexamen vid tekniska högskolan och därefter var verksam såsom ingenjör inom olika industri- och affärsföretag;

att han från och med den 1 oktober 1923 till och med den 30 mars 1937 — under de tre första läsåren dock med viss begränsning — uppehållit den vakanta professuren i mekanisk teknologi vid tekniska högskolan ävensom

därefter under tiden 1 april—30 juni 1937 uppehållit samma professur under ordinarie innehavarens tjänstledighet;

att Brunskog sökt och förklarats kompetent till nyssnämnda, annan person sedermera tilldelade professur;

att Brunskogs avlöningsförmåner vid högskolan, vilka under år 1923—1926 uppgått till i medeltal för år räknat sammanlagt omkring 7,500 kronor, under tiden därefter utgjort 6,600 kronor för år jämte dyrtidstillägg;

samt att Brunskog efter den 30 juni 1937 icke innehaft någon anställning vare sig vid högskolan eller eljest.

Utskottet, som icke velat motsätta sig bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

14:o.

F. d. musikläraren vid institutet och förskolan för blinda å Tomteboda Olof Edvard Blom *(tilläggspension).* I punkten 12 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. musikläraren vid institutet och förskolan för blinda å Tomteboda Olof Edvard Blom må, räknat från och med den 1 januari 1937, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningsenligt tillkommande pension — tilläggspension från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. till belopp av 264 kronor för år, med rätt att å sammanlagda pensionsförmånen åtnjuta förhöjning enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Blom är född den 9 oktober 1874 och alltså 63 år gammal;

att han den 15 maj 1910 vunnit anställning som lärare i pianostämning vid institutet och förskolan för blinda å Tomteboda och som boktryckare vid institutets blindskriftstryckeri;

att han den 1 januari 1917 med bibehållande av nyssnämnda anställningar tillträtt befattning såsom ordinarie musiklärare vid institutet;

att han med utgången av år 1936 efter uppnådd pensionsålder såsom musiklärare frånträtt samtliga sysslor vid institutet;

att han i egenskap av musiklärare senast åtnjutit — förutom fri bostad och värme — kontant avlöning med 3,400 kronor för år, varav 2,500 kronor lön och 900 kronor tjänstgöringspenningar, ävensom oreglerat dyrtidstillägg;

att han såsom lärare i pianostämning erhållit ersättning från av institutet särskilt disponerade medel med lägst 500 kronor för år jämte dyrtidstillägg;

att han för sitt arbete som boktryckare uppburit — förutom ett årligt arvode å 100 kronor för överinseende över tryckeriet — ersättning, vilken beräknats efter ackord och under åren 1927—1936 uppgått till i medeltal 2,158 kronor för år;

att Blom vid sin avgång från musiklärarbefattningen förklarats berättigad åtnjuta avkortad pension med 2,170 kronor för år enligt lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehavares rätt till pension;

att vid bestämmandet av Bloms pension tillgodoräkning skett av tiden alltifrån den 15 maj 1910, då Blom tillträdde sin första anställning vid institutet;

samt att till underlag vid beräkningen av pensionen tagits den av Blom kontant åtnjutna lönen såsom musiklärare.

Statskontoret har tillstyrkt tilläggspension åt Blom med 264 kronor för år, motsvarande den ökning i pensionen, som skulle hava inträtt, om i pensionsunderlaget inräknats värdet av förmånen av bostad och värme, samt till stöd härför anfört i huvudsak följande:

Då avlöningsförmånerna för den av Blom innehavda musiklärarbefattningen år 1919 fastställdes, hade hänsyn tagits till den fria bostadsförmånen. Enligt vad som framginge av proposition nr 167 till 1919 års riksdag hade nämligen avlöningsförmånerna för ifrågavarande befattning, vilka ansetts böra anpassas efter samma grunder som de, vilka gällde för musiklärare vid realskolor, blivit med hänsyn till berörda naturaförmån minskade med ett belopp av 300 kronor. Vidare kunde framhållas, att såväl lärarlönekommittén och 1928 års lönekommitté som läroverkslönesakkunniga utgått från att ifrågavarande musiklärarbefattning borde i avlöningshänseende jämställas med befattning såsom musiklärare vid realskolorna. Till denna uppfattning hade också vederbörande departementschef anslutit sig i den av riksdagen i denna del bifallna propositionen nr 271 till 1937 års riksdag angående löneregler för lärare vid de allmänna läroverken m. fl. statliga undervisningsanstalter m. m. I betraktande härav syntes skäl tala för att Blom genom framställning till riksdagen erhölle en mot ifrågavarande naturaförmån svarande tilläggspension.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

15:o.

Husmodern vid institutet och förskolan för blinda å Tomteboda Eva Maria Söderborg. Kungl. Maj:t föreslår i punkten 13 av samma proposition riksdagen medgiva, att husmodern vid institutet och förskolan för blinda å Tomteboda Eva Maria Söderborg må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,236 kronor.

Av handlingarna inhämtas,

att Söderborg är född den 23 juni 1876 och således 61 år gammal;

att hon varit anställd vid institutet och förskolan för blinda å Tomteboda, såsom föreståndarinna för linneförrådet och biträdande husmoder under

tiden 15 oktober 1904—15 september 1906, 1—31 december 1914 och 15 maj—15 juni 1915 samt såsom husmoder från och med den 1 augusti 1915;

att, sedan husmodersbefattningen jämlikt beslut av 1937 års riksdag uppförts å ordinarie stat med placering i lönegraden B 7 från och med den 1 januari 1938, direktionen för institutet av Kungl. Maj:t erhållit anstånd intill utgången av juni månad 1938 med tillsättandet av befattningen samt förordnat Söderborg att uppehålla befattningen intill sistnämnda tidpunkt;

att Söderborg vid beräknad avgång från husmodersbefattningen med utgången av juni månad 1938 sålunda kan tillgodoräkna en tjänstetid av 25 år;

samt att hon såsom husmoder åtnjutit kontant lön, varå dyrtidstillägg ej utgått, till belopp av 1,750 kronor för år jämte fri bostad om två rum med värme och lyse, kost, tvätt och läkarvård, vilka naturaförmåner kunna uppskattas till ett årligt värde av minst 1,200 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, får hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

16:o.

Läroverksvaktmästaren Carl Emil Carlsson. Under punkten 14 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Borås Carl Emil Carlsson må från och månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,584 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Carlsson är född den 31 mars 1873 och således 65 år gammal;

att han alltsedan den 27 augusti 1901 eller under mer än 36 år varit anställd som vaktmästare vid högre allmänna läroverket i Borås, vilken anställning han beräknas komma att lämna den 1 juli 1938;

samt att hans avlöningsförmåner utgöras av kontant avlöning till belopp av 3,000 kronor för år jämte fri bostad om 4 rum och kök med lyse och värme, vilka naturaförmåner uppskattats till 1,100 kronor för år.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag ansluter sig till vad riksdagen tidigare i liknande fall beslutit och har icke givit utskottet anledning till erinran.

På grund härav hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

17:o.

Läroverksvaktmästaren Berndt Oskar Ingemansson. I punkten 15 av samma proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att vaktmästaren vid samrealskolan i Karlshamn Berndt Oskar Ingemansson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin befattning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 996 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Ingemansson är född den 24 oktober 1882 och sålunda 55 år gammal;

att han alltsedan den 1 januari 1921 eller under något mer än 17 år varit anställd såsom vaktmästare vid samrealskolan i Karlshamn;

att hans avlöningsförmåner uppgå till sammanlagt 2,800 kronor för år, däri inräknat till 360 kronor uppskattad förmån av fri bostad med lyse och värme, jämte dyrtidstillägg enligt för nyreglerade verk gällande grunder;

samt att Ingemansson enligt ett den 25 november 1937 utfärdat läkarintyg efter genomgången sjukdom — blodpropp i hjärtat — är för all framtid oförmögen att utföra kroppsarbete.

Med åberopande av vad under nästföregående punkt anförts hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning må av riksdagen bifallas.

18:o.

Förra konservatorseleven Ruth Elisabeth Wallén-Dahl, född Wallén. Kungl. Maj:t har i punkten 16 av förevarande proposition föreslagit riksdagen medgiva, att förra konservatorseleven vid naturhistoriska riksmuseets vertebratavdelning Ruth Elisabeth Wallén-Dahl, född Wallén, må, räknat från och med den 1 januari 1938, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 600 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Wallén-Dahl är född den 7 september 1884 och sålunda 53 år gammal;

att hon varit anställd såsom konservatorselev vid naturhistoriska riksmuseets vertebratavdelning från och med den 1 juli 1918 till och med den 31 december 1933, från vilken sistnämnda dag hon blivit entledigad från anställningen;

att uppsägningen betingats av de delvis förändrade arbetsbehov, som uppkommit i samband med föreståndareskifte å vertebratavdelningen och som medfört att anställande av konservatorselev med viss vetenskaplig utbildning ansetts erforderligt;

att Wallén-Dahls arbete huvudsakligen bestått i skelettering av kranier och

ben av ryggradsdjur, konservering av fåglar samt fotografering för vetenskapliga ändamål;

att Wallén-Dahls avlöning utgjort i medeltal under ett vart av åren 1919—1933 omkring 3,260 kronor;

att Wallén-Dahl enligt i februari 1938 ingivna läkarintyg lider av kronisk ledgångsreumatism i bägge händernas fingerleder med åtföljande något inskränkt rörlighet ävensom av viss invärtes sjukdom (magsäcksnedsänkning) och att hennes arbetsförmåga på grund av sistnämnda sjukdom är och säkerligen för framtiden kommer att förbliva i betydlig grad nedsatt;

att enligt den undersökande läkarens åsikt intet talar mot att ledgångsreumatismen uppkommit och förvärrats genom arten av Wallén-Dahls arbete vid riksmuseet;

att Wallén-Dahl alltsedan avgången från riksmuseet icke haft någon anställning;

samt att Wallén-Dahl är gift men att familjen befinner sig i små ekonomiska förhållanden.

Föredragande *departementschefen* har anfört:

Med hänsyn till att Wallén-Dahls tjänstgöring vid riksmuseet icke kunde sägas hava haft karaktären av mera fast anställning ävensom därtill att Wallén-Dahl, då hennes arbete vid museet upphörde, varit allenast 49 år gammal, hade det synts departementschefen tveksamt, huruvida pension av statsmedel borde beredas henne. Då emellertid Wallén-Dahl i oavbruten följd under mer än 15 år tjänstgjort vid museet, på vilken anställning hon byggt sin försörjning, och då — enligt vad föreliggande utredning gåve vid handen — Wallén-Dahls arbetsförmåga numera vore på grund av bestående sjukdom väsentligt nedsatt, ville departementschefen icke motsätta sig, att förslag förelades riksdagen om beviljande av någon pension åt henne. Såsom skäligt belopp ville departementschefen härvid ifrågasätta 600 kronor för år. Pensionen torde böra utgå från och med ingången av år 1938.

Under åberopande av vad departementschefen anfört får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

C. Affärsdrivande verks medel.

I. Postmedel.

19:o.

Förre postföraren Olof Olsson. I motion I: 69 hemställer herr *Bjurström*, »att förre postföraren Olof Olsson må, räknat från och med den 1 januari 1938, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av postmedel till belopp, som vederbörande utskott kan finna skäligt».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Olsson är född den 18 september 1862 och alltså 75 år gammal;

att han ombesörjt daglig postbefordran under tiden 1 januari 1882—12 november 1889 å linjen Falun—Bjursås—Falun (c:a 5 mil) med gångpost samt under tiden därefter intill utgången av år 1936 å linjen Grycksbo—Bjursås—Grycksbo (c:a 2 mil), till en början med gångpost men från och med år 1918 med hästskjuts;

att han samtidigt utövat befattning såsom lantbrevbärare till tjänst för dem, som voro bosatta utmed den väg, han hade att färdas;

att han under tiden 1/1 1882—19/7 1887 fullgjort en tur i veckan, under tiden 20/7 1887—11/11 1889 två turer i veckan, under tiden 12/11 1889—31/3 1900 tre turer i veckan, under tiden 1/4 1900—31/7 1906 fyra turer i veckan, under tiden 1/8 1906—28/2 1925 fem turer i veckan, under tiden 1/3 1925—30/11 1933 söckendagliga turer samt under tiden 1/12 1933—31/12 1936 sex turer i veckan;

att tidtabellsturen per tur för tiden från och med år 1918 uppgått till cirka 4 timmar;

att ersättningen till Olsson under åren 1882—1917 varierat mellan 1 krona 25 öre och 1 krona 75 öre per tur och under åren 1918—1936 mellan 4 kronor 50 öre och 6 kronor per tur;

att i beloppen från och med år 1918 ingick ersättning för kostnaden för hållande av häst och vagn för posttransporterna ävensom att omfattningen av posttransporterna, särskilt paketposten, under de senare åren ökades högst avsevärt;

samt att Olsson, som är gift och har sex barn, befinner sig i små ekonomiska förhållanden.

Över ifrågavarande motion har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande av statskontoret, som hört generalpoststyrelsen.

Generalpoststyrelsen har anfört huvudsakligen följande:

Enligt de av Kungl. Maj:t i brev till generalpoststyrelsen den 20 juni 1913, den 28 juni 1918 och den 28 februari 1930 fastställda grunder för tilldelande av understöd åt personer, som varit anställda vid postverket eller anlitats i dess ärenden, gällde att årliga understöd till belopp motsvarande högst 2/3 av senast utgående ersättning kunde tilldelas poststationsföreståndare samt lant- och lådbrevbärare, vilka i sådan egenskap tjänstgjort vid postverket minst 25 år eller, i undantagsfall, under kortare tid, och vilka befunnes vara i behov av understöd. Dessa grunder, som fastställts efter riksdagens hörande, medgåve icke tilldelandet av understöd åt sådana postförare, vilka — utan att hava verkställt lantbrevbäring — allenast forslat post direkt mellan två eller flera postanstalter.

Visserligen vore såväl lantbrevbärare som postförare anställda medelst kontrakt, i vilka överenskommits om viss ersättning m. m. för de prestationer, som vederbörande åtagit sig att utföra för postverkets räkning, men det förelåge dock en viss skillnad mellan deras åligganden. Lantbrevbärare — åkande och gående — tillhandaginge direkt den korresponderande allmänheten med postgöromål (mottagande och utdelande av postförsändelser av olika slag, försäljning av frankotecken m. m.). Det arbete åter, som åvilade postförare — åkande och gående — bestode huvudsakligen i att transportera slutna poster mellan två eller flera postanstalter.

Riksdagen hade emellertid i enstaka tidigare fall på grund av avlåtna propositioner eller med anledning av väckta motioner beviljat vissa postförare årligt understöd. I dessa fall hade dock i regel förelegat särskilda på frågan om understöd inverkande omständigheter så som skada genom olycksfall under tjänstutövningen eller synnerligen lång anställningstid under sällsynt svåra och krävande förhållanden. Dylika omständigheter förelåge dock icke i här förevarande fall.

Efter tillkomsten av 1934 års författningar på arbetarpensionslagstiftningens område syntes emellertid ovan anförda skillnad mellan lantbrevbärares och postförares prestationer icke längre böra utgöra motiv, varför understöd i det ena fallet skulle utgå och i det andra fallet icke. Generalpoststyrelsen hade därför för avsikt att inom de närmaste dagarna ingå till Kungl. Maj:t med framställning, att förenämnda grunder för tilldelande av understöd åt poststationsföreståndare samt lant- och lådbrevbärare skulle förklaras äga tillämpning jämväl å postförare, vilkens anställning i postverkets tjänst kunde anses hava utgjort hans huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla.

På grund härav och då generalpoststyrelsen, därest ovannämnda grunder redan nu ägde tillämpning å postförare, skulle tillerkänna Olsson ett årligt understöd av 450 kronor, hade styrelsen för sin del intet att erinra mot att riksdagen beviljade honom pension med detta belopp.

Statskontoret har i ärendet yttrat bland annat följande:

Såsom i motionen erinrats, hade riksdagen i tidigare enstaka fall beviljat årliga understöd åt postförare. Därvid hade emellertid i regel förelegat särskilda på frågan om understöd inverkande omständigheter, såsom t. ex. skada under tjänstutövning eller synnerligen lång anställningstid under sällsynt svåra och krävande förhållanden. I likhet med generalpoststyrelsen ansåge statskontoret, att sådana särskilda omständigheter icke vore för handen i fråga om postförare Olsson.

Emellertid hade generalpoststyrelsen, under framhållande av att Kungl. Maj:t tidigare efter riksdagens hörande fastställt vissa grunder för tilldelande av understöd åt personer, som varit anställda vid postverket eller anlitats i dess ärenden, såsom poststationsföreståndare samt lant- och lådbrevbärare, tillkännagivit sin avsikt att söka utverka understöd enligt samma grunder jämväl åt sådan postförare, vilkens anställning i postverkets tjänst kunde anses hava utgjort hans huvudsakliga sysselsättning och förvärskälla, samt i anslutning härtill förklarat sig intet hava att erinra mot att ett årligt understöd av 450 kronor beviljades i förevarande fall.

I anledning härav ville statskontoret — under hänvisning till de lämnade uppgifterna angående Olssons arbete i postverkets tjänst — uttala, att det syntes ämbetsverket i hög grad tveksamt, huruvida detta arbete verkligen kunde anses hava utgjort Olssons huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla. I varje fall kunde statskontoret icke förorda, att frågan om ändrade grunder för pensionering av postförare föregrepes genom beslut om understöd i ett enstaka fall. Enligt ämbetsverkets mening borde fördenskull den föreliggande motionen icke föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet. Av utredningen i ärendet framgår, att Olsson, som nu uppnått en levnadsålder av över 75 år, under icke mindre än 54 år ombesörjt postbefordran för postverkets räkning samt att generalpoststyrelsen icke haft något att erinra mot att Olsson tillerkännes ett årligt understöd av statsmedel till belopp av 450 kronor för år. Även om utskottet måste erkänna det principiellt riktiga i den ståndpunkt, statskontoret intagit, har utskottet likväl med hänsyn till fö-

religgande förhållanden icke velat motsätta sig att Olsson erhåller pension med av generalpoststyrelsen föreslaget belopp.

Utskottet hemställer således,

att riksdagen, i anledning av förenämnda motion I: 69, må medgiva, att förre postföraren Olof Olsson må från och med den 1 januari 1938 under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 450 kronor, att utgå av postmedel.

II. Trafikmedel.

20:o.

Förre banarbetaren August Zettergren. I motion II: 59 hemställer herr *Spångberg,* »att riksdagen måtte besluta tillerkänna banarbetaren August Zettergren, Charlottenberg, ett årligt understöd med belopp som kan befinnas skäligt».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Zettergren är född den 18 november 1875 och alltså 62 år gammal;

att han åren 1919—1937 varit anställd såsom ban- och byggnadsarbetare vid statens järnvägar under sammanlagt 9 år 7 månader 9 dagar;

att han härutöver under åren 1934—1936 utfört tillfälligt arbete vid statens järnvägar under tillhopa 1 månad 25 dagar;

samt att hans sammanlagda anställningstid i statens tjänst således uppgår till 9 år 9 månader 4 dagar.

Över den föreliggande motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande av statskontoret, som hört järnvägsstyrelsen.

Järnvägsstyrelsen, som funnit Zettergrens anställningstid vid statens järnvägar vara alltför kort för att motivera beviljadet av understöd, har avstyrkt bifall till motionen.

Statskontoret har likaledes — under hänvisning till vad järnvägsstyrelsen i ärendet anfört — avstyrkt bifall till förevarande motion.

Då av utredningen i ärendet framgår, att Zettergrens anställningstid i statens tjänst varit av tämligen ringa omfattning — allenast omkring 10 år — anser sig utskottet icke kunna tillstyrka beviljandet av pension i förevarande fall. *Utskottet.*

Utskottet hemställer förty,

att förevarande motion II: 59 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

21:o.

Förre tillfällige stationskarlen Anders Lindqvist. I motion II: 60 hemställer herr *Spångberg,* »att riksdagen måtte besluta tillerkänna f. tillfällige stationskarlen Anders Lindqvist, Charlottenberg, ett årligt understöd med belopp, som kan befinnas skäligt».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Lindqvist är född den 22 december 1875 och alltså 62 år gammal;
samt att han varit anställd såsom tillfällig stationskarl vid Charlottenbergs station periodvis under åren 1918—1937 sammanlagt 6 år 7 månader 29 dagar, företrädesvis i stalltjänst.

Över den föreliggande motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande av statskontoret, som hört järnvägsstyrelsen.
Järnvägsstyrelsen har funnit Lindqvists anställningstid vid statens järnvägar vara alltför kort för att motivera beviljandet av understöd och har förty avstyrkt bifall till förevarande motion.
Under hänvisning till vad järnvägsstyrelsen sålunda anfört har jämväl *statskontoret* avstyrkt bifall till motionen.

Utskottet. Enligt utskottets mening har i förevarande ärende icke förebragts utredning om tjänstgöring i den omfattning, att densamma bör föranleda beslut om pension. På grund härav avstyrker utskottet åtgärd i anledning av motionen och hemställer,

att förevarande motion II: 60 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

22:o.

Förre ban- och byggnadsarbetaren Otto Eriksson. I motion II: 65 hemställer herr *Brädefors* jämte fyra av andra kammarens övriga ledamöter, »att riksdagen må medgiva, att f. d. ban- och byggnadsarbetaren vid statens järnvägar Otto Eriksson i Linaälv från och med den 1 januari 1938 tillerkännes en årlig pension av 504 kronor att utgå av trafikmedel».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,
att Eriksson är född den 26 februari 1876 och således 62 år gammal;
att han enligt intyg av överbanmästaren i Sundsvall ävensom av en arbetskamrat innehaft anställning dels under år 1899 såsom arbetare vid statens järnvägar och dels åren 1900—1902 såsom arbetare vid statsbanebyggnaden Gällivare—Riksgränsen;
att han åren 1903—1917, 1920, 1922—1927 samt 1934—1935 varit anställd såsom ban- och byggnadsarbetare vid statens järnvägar, därvid hans sammanlagda styrkta anställningstid uppgått till 6 år 10 månader 8 dagar;

att han enligt egen uppgift vintertid under sju år arbetat för domänverkets räkning;

att han såsom arrendator innehar en odlingslägenhet invid Linaälvs järnvägsstation;

att han år 1936 hos järnvägsstyrelsen anhöll om pension eller gratifikation;

att distriktschefen i statens järnvägars femte distrikt i anledning av Erikssons ansökning upplyste, att anledning till att dennes tjänstetid varit av så relativt obetydlig omfattning sannolikt vore, att Eriksson särskilt sommartid måst ägna sig åt sitt jordbruk, samt att distriktschefen med hänsyn till att Erikssons anställning i statens tjänst icke kunde anses hava utgjort hans huvudsakliga sysselsättning avstyrkte bifall till Erikssons ansökning;

att järnvägsstyrelsen genom beslut den 31 juli 1936 lämnade Erikssons ansökning utan bifall, enär av den i ärendet verkställda utredningen framginge, att han icke uppfyllde villkoren för erhållande av vare sig pension eller gratifikation;

samt att Eriksson enligt ett av järnvägsläkaren K. Norbäck den 3 januari 1938 utfärdat intyg till följd av väsentligen minskad arbetsförmåga (genom astma) är för framtiden oförmögen att behörigen sköta sin befattning.

Frågan om understöd åt Eriksson var år 1937 föremål för riksdagens prövning med anledning av en då i ämnet väckt motion (II: 29).

I utlåtande nr 23, punkten 16, anförde *bankoutskottet* i anledning av nyssnämnda motion följande:

»Då av utredningen i ärendet framgår, att Erikssons styrkta anställningstid i statens tjänst varit av tämligen ringa omfattning — allenast inemot 7 år — samt dessutom synes icke hava utgjort hans huvudsakliga sysselsättning, anser sig utskottet icke kunna tillstyrka beviljandet av pension i förevarande fall.»

Över den nu föreliggande motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande av statskontoret, som hört järnvägsstyrelsen.

Järnvägsstyrelsen har framhållit, att i motionen nu åberopad utredning rörande omfattningen av Erikssons anställning är enahanda med den som förelåg vid 1937 års riksdags behandling av Erikssons pensionsfråga. Då ej heller andra omständigheter av betydelse för frågans bedömande synas hava tillkommit, har styrelsen funnit sig icke kunna tillstyrka motionen.

Statskontoret har under hänvisning till vad järnvägsstyrelsen anfört i ärendet avstyrkt bifall till motionen.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att utskottets avvisande hållning till det vid fjolårets riksdag väckta förslaget om pension åt Eriksson huvudsakligen motiverades av att Erikssons styrkta anställningstid i statens tjänst uppgick till allenast inemot 7 år. Då såsom järnvägsstyrelsen framhållit den av motionärerna nu förebragta utredningen rörande omfattningen av Erikssons anställning är enahanda med den som förelåg vid 1937 års riksdag och *Utskottet.*

då några nya omständigheter av betydelse för ifrågavarande pensioneringsspörsmåls bedömande icke heller tillkommit, saknar utskottet anledning att frångå den ståndpunkt, utskottet intog vid nästlidet års riksdag.

Utskottet hemställer förty,

att förevarande motion II: 65 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

23:o.

Förre järnvägsarbetaren Paulus (Månsson) Månström. I motion II: 67 hemställer herr *Molander,* »att riksdagen måtte tillerkänna f. d. järnvägsarbetaren Paulus Månsson i Graninge en årlig pension av sexhundranittiosex kronor».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Månström är född den 4 september 1873 och alltså 64 år gammal;

att han åren 1892—1919 innehaft tillfälliga anställningar såsom järnvägsarbetare vid statens järnvägar under en beräknad tid av sammanlagt högst 8 år;

att han innehaft arbetsanställning vid Ostkustbanebygget vissa tider av åren 1921—1924 under sammanlagt 3 år;

att han åren 1918—1921 samt 1923—1937 utfört skogsarbete i Bispgårdens skolrevir under sammanlagt 11 år 4 månader 15 dagar;

att hans sammanlagda anställningstid i statens tjänst alltså uppgår till omkring 22 år 4 månader 15 dagar, därav 20 år 15 dagar före uppnådd ålder av 60 år;

att järnvägsstyrelsen genom beslut den 16 december 1936 förklarat en av Månström gjord ansökan om understöd i form av gratifikation icke kunna bifallas, enär hans tjänstetid vid statens järnvägar icke varit av den omfattning, som enligt gällande bestämmelser fordrades för erhållande av gratifikation;

samt att riksförsäkringsanstalten genom beslut den 31 juli 1937 tillerkänt Månström livränta på grund av olycksfallsskada, vilken livränta för tiden den 25 juni 1937—den 24 juni 1938 utgår med 160 kronor för år räknat.

Över den föreliggande motionen har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande från statskontoret, som hört järnvägsstyrelsen och domänstyrelsen.

Järnvägsstyrelsen har anfört, att då Månströms anställning vid statens järnvägar låge jämförelsevis långt tillbaka i tiden och omfattningen av densamma icke kunde med tillförlitlighet fastställas, styrelsen ansåge att, därest pension i förevarande fall beviljades, densamma icke borde utgå av trafikmedel.

Domänstyrelsen har — under åberopande av en inom styrelsens statistik-

kontor verkställd utredning rörande omfattningen av Månströms anställningstider i statens tjänst — anfört, att Månström, vilken icke hos styrelsen anhållit om pension, vore berättigad till pension jämlikt kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, varför han komme att tilldelas dylik pension så snart ansökan därom inkommit till styrelsen.

Statskontoret har, under åberopande av vad domänstyrelsen upplyst i ärendet, anfört, att förevarande motion icke syntes böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Då enligt vad domänstyrelsen upplyst Månström efter därom hos styrelsen gjord ansökning kommer att beviljas pension jämlikt kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst, torde förevarande motion icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd. *Utskottet.*

Utskottet hemställer därför,

att ifrågavarande motion II: 67 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

III. Statens vattenfallsverks medel.

24:o.

Förre byggnadsarbetaren vid statens vattenfallsverk Johan August Gustafsson-Krook. I motion I: 164 hemställer herr *Sandegård,* »att riksdagen måtte bevilja f. d. soldaten Johan August Krook, Trollhättan, ett årligt understöd att utgå från 1 januari 1938 med det belopp, som kan anses lämpligt».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Krook är född den 21 juli 1865 och alltså 72 år gammal;

att han varit fast anställd vid förutvarande Västgöta regemente under 20 år 7 månader;

att han åren 1914—1935 innehaft anställningar såsom byggnadsarbetare vid statens vattenfallsverk under sammanlagt omkring 16 år 10 månader, därav omkring 11 år 8 månader före fyllda 60 år;

samt att han uppbär ett årligt underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa å 400 kronor ävensom folkpension med 432 kronor om året.

Över förevarande motion har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande från statskontoret, som hört vattenfallsstyrelsen.

Vattenfallsstyrelsen har anfört följande:

»Enär Krook varit anställd såsom byggnadsarbetare vid statens vattenfallsverk och avgick från sin senaste anställning i statens tjänst under år 1935, skulle kungörelsen den 7 december 1934 med föreskrifter angående

pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst vara tillämplig på honom. Jämlikt nämnda författning fordras emellertid för erhållande av pension, att arbetaren vid den tidpunkt, då han uppnår 60 års ålder, under minst 15 år efter fyllda 21 år innehaft anställning i statens tjänst.

Enligt de handlingarna bilagda arbetsbetygen har Krook varit anställd vid statens vattenfallsverk under sammanlagt c:a 16 år 10 månader, varav endast 11 år 8 månader före fyllda 60 år. Han är därför icke berättigad till pension enligt ovannämnda kungörelse.

Då riksdagen emellertid förut beviljat årligt understöd i liknande fall, då arbetare uppnått 60 års ålder före ifrågavarande kungörelses ikraftträdande, synes det icke vara något att erinra mot ett bifall till motionen.»

Statskontoret har anfört:

»I likhet med vattenfallsstyrelsen vill statskontoret icke framställa erinran mot att Krook av riksdagen tillerkännes ett årligt understöd, vilket synes böra fastställas till samma belopp, som skulle hava utgått, därest ovannämnda kungörelse varit tillämplig, eller sålunda till 540 kronor årligen.

Såsom framhållits i motionen, åtnjuter Krook ett årligt understöd å 400 kronor från Vadstena krigsmanshuskassa och folkpension med för år räknat 432 kronor, varav 400 kronor utgöra tilläggspension. Enligt gällande bestämmelser kommer denna tilläggspension att minskas med omkring 340 kronor, därest Krook erhåller årlig pension till ovan förordade belopp av 540 kronor. Med hänsyn till att Krook för närvarande uppbär sin folkpension oavkortad och då någon retroaktiv tillämpning av bestämmelserna om reducering av folkpensionen icke är möjlig, synes den i motionen föreslagna pensionen böra beviljas att utgå först från och med den 1 juli 1938.»

Utskottet. Under åberopande av vad vattenfallsstyrelsen och statskontoret anfört samt under erinran, att riksdagen tidigare i liknande fall medgivit beviljande av pension, tillstyrker utskottet, att Krook tillerkännes en årlig pension med av statskontoret föreslaget belopp, 540 kronor, att utgå från och med den 1 juli 1938.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion I: 164, må medgiva, att förre byggnadsarbetaren vid statens vattenfallsverk Johan August Gustafsson Krook må från och med den 1 juli 1938 under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 540 kronor, att utgå av statens vattenfallsverks medel.

IV. Statens domäners fond.

25:o.

Förre domänintendenten Johan Wilhelm de Neergaard. I en den 12 mars 1938 dagtecknad proposition nr 244 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 17 föreslagit riksdagen medgiva, att förre

domänintendenten i Kalmar och Gotlands län Johan Wilhelm de Neergaard må, räknat från och med den 1 mars 1938, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 1,800 kronor, att utgå av statens domäners fond.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att de Neergaard är född den 24 november 1872 och alltså 65 år gammal;

att han sedan den 1 januari 1918 varit domänintendent i Kalmar län, från och med den 1 januari 1935 med tjänstgöringsskyldighet jämväl i Gotlands län;

att de Neergaard på egen begäran entledigats från förordnandet såsom domänintendent med utgången av februari månad 1938;

samt att de Neergaard åtnjutit arvode, som sedan år 1919 utgått med 3,000 kronor för år jämte dyrtidstillägg enligt för befattningshavare vid oreglerade verk gällande grunder.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag står i överensstämmelse med vad riksdagen tidigare i liknande fall beslutit. Utskottet har med hänsyn härtill icke funnit anledning till erinran mot detsamma och hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Stockholm den 1 april 1938.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerberg, Ehrnberg, Berling, Holmström, Friggeråker, Sandén, Bjurström* och *Nilsson* i Mölndal;

från andra kammaren: herrar *Holmgren, Paulsen, Andersson* i Falkenberg, *Gustavson* i Västerås, *Osberg, Andersson* i Munkaljungby, *Mattsson* och *Henriksson.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.